

Metadatu veidošanas instrukcija DOM sistēmā

Jauns digitālais objekts > 2. solis. Apraksts

Objekta tips – fotogrāfija

Nosaukums

Parasti norādāms nosaukums, kāds tas ir izdevumā. Ja nosaukums nav rodams izdevumā, piešķir īsu aprakstošu nosaukumu.¹

Nosaukums, kādu fotogrāfijai vai fotogrāfiju kopai vai sērijai² devis autors.

Ja nosaukuma nav, piešķir īsu aprakstošu nosaukumu, atklājot fotogrāfijas saturu. Raksturo, kas fotogrāfijā redzams (persona, fizisks objekts, ģeogrāfisks objekts, pasākums, darba process); ja ir zināms un tas ir būtiski fotogrāfijas satura atklāšanai, min vietu, laika periodu, raksturo cilvēku apģērbu, ja tas ir specifisks (piem., tautastērpā), u. tml.

Piemēram:

Nosaukums (*):

Komponists Arvīds Žilinskis ģimenes lokā

Četri jauni vīrieši uzvalkos

Šatiera gultas sega, 19. gs. vidus

Pasts Talsos, Kalna ielā 4

Saules kalns Kombuļu pagasta Lielajos Unguros

Izstāde "No Arkādijas līdz Marsam"

Kartupeļu talka Limbažu novadā

Nosaukums NAV objekta tips vai formāts (resp., neatkārto "fotogrāfija", "atklātne" u. tml.; to var iekļaut, ja nepieciešams, piemēram, *Podkalnu ģimenes fotogrāfija, Izglītības programmas "Virtakas klase" publicitātes fotogrāfijas*).

Ja uz fotogrāfijas ir uzraksts, kas nav fotogrāfijas nosaukums, to ietver anotācijā, nevis nosaukumā.

¹ Instrukcijā zem sadaļu (lauku) nosaukumiem ar mazākiem burtiem norādīti paskaidrojumi, kas pievienoti pie aizpildāmajiem laukiem DOM sistēmā neatkarīgi no izvēlēta objekta tipa.

² Turpmāk tekstā pamatā runāts par vienu fotogrāfiju, taču jāņem vērā, ka tas pats attiecas arī uz fotogrāfiju kopām vai sērijām (piemēram, no viena pasākuma), kas tiek ievietotas DOM kā viens digitālais objekts.

Piemēram:



Ieteicamais nosaukums: *Nītaure. Vēsturiskais centrs*

(**nevis** *Sveizinajums no Nītaures*)

Anotācija:

No attēlā redzamajām ēkām saglabājusies tālumā redzamā baltā ēka – muiža –, tagad vidusskola, un viena no ēku pudurīša, tagad "Īsoņi". Uz atklātnes teksts: "Sveizinajums no Nītaures."

Norāda (izvēlas no izvēlnes), kādā valodā ir nosaukums. Ja vien fotogrāfijai nav dots nosaukums citā valodā, nosaukumu piešķir latviešu valodā.

Alternatīvais nosaukums

Nosaukuma alternatīvās formas (tulkojumi, saīsinājumi)

Norāda tad, ja resursā norādīts nosaukuma variants citā valodā.

Norāda (izvēlas no izvēlnes), kādā valodā ir alternatīvais nosaukums.

Piemēram:



Nosaukums (*):

Parasti norādāms nosaukums, kāds tas ir izdevumā. Ja nosaukums nav rodams izdevumā, piešķir īsu aprakstošu nosaukumu.

Alternatīvais nosaukums:

Nosaukuma alternatīvās formas (tulkojumi, saīsinājumi)

Autors

Viena vai vairākas personas, kuras atbildīgas par darba satura radīšanu. Ja darbam ir autors, bet tas nav zināms, jālieto vērtība "Autors nav zināms" (ATS ID 197482). Ja darbam nav piemērojams autors, jālieto vērtība "Nav autora" (ATS ID 460933).

Fotogrāfijas autors ir fotogrāfs.

Autora lauks aizpildāms obligāti, tādēļ, ja fotogrāfs nav zināms, izvēlas "Autors nav zināms".

Ja fotogrāfs ir zināms, atlasa atbilstošo personu no Atsauces datu sistēmas (ATS), par to sīkāk [šeit](#).

Ja ir vairāki autori, visus norāda kā autorus, ar "+" atkārtojot autora lauku.

Līdzradītājs

Viena vai vairākas personas un (vai) institūcijas, kuras piedalījušās darba radīšanā.

Norāda visas pārējās personas (izņemot fotogrāfu – to norāda autora laukā) un institūcijas, kas piedalījušās fotogrāfijas radīšanā, – izdevēju, fotodarbnīcu, fotosalonu, fotostudiju, spiestuvi u. tml.

Atbilstošo personu vai institūciju izvēlas no ATS.

Līdzradītāja loma




Izvēlieties līdzradītāja lomu no izkrītošās izvēlnes.

Katram līdzradītājam izvēlas atbilstošo lomu no izvēlnes – izdevējs, iespiedējs, atbalsta organizācija, pasākuma organizētājs.




Lomu *autors* lūgums neizvēlēties – ja tas ir autors, tad jānorāda autora laukā.

Ja nepieciešams, vienam līdzradītājam var norādīt vairākas lomas.




Piemēram:

Līdzradītājs:   

Viena vai vairākas personas un (vai) institūcijas, kuras piedalījušās darba radīšanā.

Līdzradītāja loma:   

Izvēlieties līdzradītāja lomu no izkrītošās izvēlnes.

Izdevējs

Uzrāda formā: Izdošanas vieta : Izdevējs (Izgatavošanas vieta : Izgatavotājs). Aiz izdevēja iekavās norādāma tipogrāfija, izgatavotājs, iespiedējs, ja tas atšķiras no izdevēja.

Ja ir zināms, drukātām fotogrāfijām norāda izdošanas vietu un izdevēju (vai attiecīgi izgatavošanas vietu un izgatavotāju) – tipogrāfiju, fotosalonu, fotostudiju vai tml.

Piemēram: *Cēsis : V. Skrastiņš*

Kuldīga : A. Freymann

Liepāja : G. Bokuma izdevniecība

Strenči : Strenču foto darbnīca

Rīga : J. Kreiļa fotostudija

Digitāli radītām fotogrāfijām izdevēja lauku aizpilda tad, ja ir atbalsta organizācija, pasākuma organizētājs vai tml.

Piemēram: *Rīga : Latvijas Nacionālā bibliotēka*

Alūksne : Alūksnes Tūrisma informācijas centrs

Bauska : Bauskas novada dome

Ja izdošanas vieta un/vai izdevējs nav zināms, lauku neaizpilda vai aizpilda daļēji.

Origināla radīšanas datums

Konkrēti datējumi: GGGG-MM-DD, GGGG-MM, GGGG; Varbūtēji zināms gads, gadu desmits vai gadsimts: [GGGG?], [GGG-?], [GG--?]; Skaidri zināms viens no gadiem, gadu desmits vai gadsimts: [GGG-], [GG--]

Norāda datējumu, kad fotogrāfija uzņemta.

Fiziskais raksturojums

Resursa apjoms, formāts, izmērs (augstums, platums), lielums vai ilgums.

Ziņas sniedz latviešu valodā. Atsevišķus parametrus atdala ar semikolu.

Ja kā viens objekts ievietota fotogrāfiju kopa (sērija), norāda fotogrāfiju skaitu.

Norāda, ja fotogrāfija ir melnbalta.

Drukātām fotogrāfijām norāda izmēru – augstumu un platumu (formātā: *augstums x platums cm*). Augstumu vienmēr norāda pirmo.

Piemēram: *12 fotogrāfijas*
 1 melnbalta fotogrāfija; 8,5 x 11,5 cm
 3 fotogrāfijas; 9 x 14 cm

Ja konkrētais resurss ir nevis viena vai vairākas fotogrāfijas, bet, piemēram, albums ar fotogrāfijām, aploksnes ar fotogrāfijām, kaste ar fotogrāfijām, fotogrāfija uz paspartū u. tml., tad precizē, kurš izmērs tiek norādīts.

Piemēram: *1 fotogrāfija; fotogrāfija 12 x 17 cm, paspartū 24 x 30 cm*

Datnes formātu un izmēru nenorāda, jo tas būs redzams tehniskajos metadatos.

Materiālu nenorāda šajā laukā, bet izvēlas atbilstošo fiziskā datu nesēja laukā (skat. nākamo punktu).

Fiziskais datu nesējs

No izvēlnes izvēlas atbilstošo:

fotopapīrs,
papīrs,
kartons,
diapozitīvs,
fotofilma (negatīvs),




stikla fotoplate (negatīvs),

digitāli radīts.

Temats

Izvēlieties tematus no atbilstošajām kategorijām: vispirms no "Vārdnīcas – Forma/Žanrs" (piemēram: Fotogrāfijas); tad atslēgvārdus pēc darba temata kategorijā "Vārdnīcas – Temats", lai atklātu darba saturu; visbeidzot atbilstošos priekšmetus no citām kategorijām, piemēram "Persona", lai norādītu fotogrāfijā redzamās personas vai personas, par kurām ir darbs, "Institūcija", lai norādītu ar konkrēto darbu saistītās iestādes, organizācijas, u. tml.

Lai pievienotu tematu, spiež uz svītriņām blakus pelēkajam temata laukam.

Temats:   

Izvēlieties tematus no atbilstošajām kategorijām: vispirms no "Vārdnīcas – Forma/Žanrs" (piemēram: Lugas); tad atslēgvārdus pēc darba temata kategorijā "Vārdnīcas – Temats", lai atklātu darba saturu; visbeidzot atbilstošās entītes no citām kategorijām, piemēram "Persona", lai norādītu fotogrāfijā redzamās personas vai personas, par kurām ir darbs, "Institūcija", lai norādītu ar konkrēto darbu saistītās iestādes, organizācijas, u. tml.

Atveras ATS logs, kurā temats jāizvēlas no atbilstošās sadaļas (augšā melnajā joslā).

Atsauces dati

Persona Institūcija Grupa Dzimta/Ģimene Vieta Notikums Darbs **Vārdnīcas** ▾

Meklēt Izvērstā meklēšana

Forma/Žanrs
Temats

«« « 1 2 3 4 5 6 ... 6681 »» Ierakstu skaits: 50 Kopā: 334011

ATS ID ▾	Pilns vārds	Dzimšanas datums	Miršanas datums	Nodarbošanās	Satur	Avots
----------	-------------	------------------	-----------------	--------------	-------	-------

Temati ir divu veidu:

ATS vārdnīcas sadaļa "Forma/žanrs" paredzēta, lai precizētu, kas ir konkrētais resurss, – norādītu tā žanru. Fotogrāfijām šai sadaļā šobrīd nav sīkāka dalījuma žanros; atbilstošiem resursiem ir iespējams pievienot vienīgi žanru "Aerofotogrāfijas", taču pārējām fotogrāfijām no šīs sadaļas nekas nav jāizvēlas (temats "Fotogrāfijas" nav jāpievieno, jo ir jau izvēlēts objekta tips "Fotogrāfija").

Visās pārējās ATS sadaļās atrodamās entītes paredzētas, lai atklātu resursa saturu – par ko tas ir.

Tematu pievienošana nav obligāta, bet atbilstošu personu, institūciju un notikumu norādīšana ir vēlama, jo palīdz ērtāk vienkopus atrast visus resursus, kas attiecas uz konkrētu personu, iestādi, uzņēmumu u. tml., kā arī pasākumu.

Temata lauks ir atkārtojams, var pievienot visus atbilstošos tematus – fotogrāfijā redzamās personas, ja tās ir zināmas, fotogrāfijā redzamo iestādi vai uzņēmumu, fotogrāfijā redzamo cilvēku grupas pārstāvēto institūciju, grupu, dzimtu, pasākumu, kurā fotogrāfija uzņemta, piemēram, izstāde, konference u. tml.

Ja jūsu kolekcijas kontekstā tas ir būtiski un nolemjat izvēlētos tematus pievienot visām fotogrāfijām, uz kurām tas attiecas, var izvēlēties atbilstošus tematus arī ATS vārdnīcas sadaļā “Temats” – piemēram, ēku veids (muižas, baznīcu ēkas, luterāņu baznīcu ēkas utt.) vai konkrētu baznīcu un muižu ēkas, pilis u. tml. (jāmeklē tematu sadaļā, nevis ģeogrāfisko nosaukumu vai institūciju sadaļā), amatu prasmes, kādas profesijas pārstāvji, kādi konkrēti augi vai dzīvnieki, svētku nosaukumi utt.

Piemēram:



Nosaukums: *Laidzes muiža*

Temats: *Muižas*
Laidzes muiža (Latvija)



Nosaukums: *Valmiera. Vidzemes folkloras svētki*

Anotācija: *Amatnieku izstādē demonstrē, kā auž Lielvārdes jostu.*

Temats: *Amatnieki*
Audēji
Aušana
Stelles
Tautastērps
Jostas (apgērbs)

Temata laukā nepievieno vietas, jo tām ir atsevišķs lauks – ģeogrāfiskais nosaukums.

Ģeogrāfiskais nosaukums

Vieta, kas saistīta ar darbu. Vieta, par kuru ir darbs, fotogrāfijā redzamā vieta u. tml.

Fotogrāfijā redzamā vieta (izvēlas no ATS).

Šeit atkārtoti arī vietas, kas norādītas nosaukumā vai anotācijā.

Anotācija

Resursa SATURA kopsavilkums, izklāsts.

Koncentrēts apraksts par fotogrāfijā redzamo.

Piemēram:



Nosaukums: *XII vispārējie latviešu dziesmu svētki*

Anotācija: *Padomju Latvijas 1955. gada (III) Dziesmu svētki / XII vispārējie latviešu dziesmu svētki. Dejojāji Mežaparka Lielajā estrādē, izpildot latviešu tautas deju.*

Ja uz fotogrāfijas ir drukāts uzraksts, kas nav fotogrāfijas nosaukums, to pievieno šeit.

Anotāciju veido latviešu valodā.

Vispārīgās piezīmes

Norāda īpašas pazīmes, kas raksturo konkrēto fizisko objektu, bet neattiecas uz fotogrāfijā redzamo saturu, piemēram, var norādīt, ja konkrētā fotogrāfijas kopija ir fiziski bojāta, uz fotogrāfijas vai otrā pusē ar roku rakstīts teksts vai tml.

Piezīmes veido latviešu valodā.

Oriģināla turētājs

No nolaižamās izvēlnes izvēlas institūciju vai privātpersonu, kuras kolekcijā fotogrāfija atrodas un kura to digitalizējusi un ievieto DOM.

Struktūrvienība, kurā atrodas oriģināls

No nolaižamās izvēlnes izvēlas fotogrāfijas oriģināla turētāja struktūrvienību, ja tāda ir.

Oriģināla novietojuma kods

Ja tāds tiek piešķirts, drukātām fotogrāfijām norāda novietojuma kodu krājumā.

Pieder kolekcijai

Pēc nosaukuma vai atbildīgās organizācijas atrod kolekciju, pie kuras fotogrāfija pieder.

Daļa no

Atsevišķos specifisko gadījumos lietojams lauks – šeit iespējams norādīt hierarhisku saistību ar citu DOM ievietotu digitālo objektu (sameklē pēc nosaukuma vai DOM ID), ja ir nepieciešams ierakstus strukturēt.

Piemēram, ja kolekcijā ir fotogrāfiju albums, kura katru fotogrāfiju svarīgi ievietot atsevišķi, bet ir būtiski parādīt visu albumu arī kā vienotu veselumu. Tad vispirms izveido aprakstu albumam, pēc tam katras fotogrāfijas aprakstā laukā “Daļa no” norāda albuma DOM ID. Tādējādi fotogrāfijas ierakstā būs redzama saite uz albuma ierakstu, no kura savukārt būs saites uz visām fotogrāfijām, kas ar to šādi sasaistītas.

Biežāk izmantojams citiem objektu tipiem (turpinājumiem).

ALEPH ID

Norādāms formā: LNC04-000025552

Attiecas tikai uz LNB resursiem, kam jau ir izveidots apraksts ALEPH sistēmā.

Adrese

Piemērs: Rīgas iela 16, Cēsis

Fotogrāfijā redzamā objekta pašreizējā ģeogrāfiskā adrese.

Izcelsme

Ja aktuāli, šeit iespējams norādīt informāciju par fotogrāfijas dāvinātāju, iepriekšējo īpašnieku vai tml.

Atslēgvārds

Ja tas būtiski konkrētās kolekcijas kontekstā, fotogrāfijām var pievienot atslēgvārdus, kas paskaidro fotogrāfijā redzamo saturu.

Taču, ja vien iespējams, ieteicams tos pievienot temata laukā kā kontrolētas vērtības no ATS vārdnīcas sadaļas “Temats”.